

Posudek diplomové práce

Evý Bilské

Shakespearean Villains

Diplomová práce Evy Bilské se zabývá Shakespearovými padouchy, především Richardem III., Iagem, Shylockem, Calibanem, Edmundem, Anzelem a Macbethem. Její práce je promyšlená metodologicky i formulačně, opírá se o důvěrnou znalost téměř všech Shakespearových her, kriticky pracuje se sekundární literaturou a často dospívá k mimořádně šťastným formulacím a postřehům. Za vrchol její práce pokládám kapitolu o Shylockovi. Analýza soudní scény v Kupci benátském je vynikající a dokazuje autorčinu schopnost přesného čtení textu a samostatného myšlení.

K celkově velmi zdařilé práci mám několik dotazů, které je možné chápat jako podněty k diskusi při veřejné obhajobě:

- 1) Ve výběru diskutovaných padouchů se mi jeví nejproblematictější Caliban. V jeho případě bych zvažoval, zda je ho vůbec možné ho nazývat padouchem? V jakém smyslu je Caliban padouchem a jak se odlišuje od ostatních? (V Bouři funguje spíše jako obraz jinakosti a již to, že má rysy jak lidské, tak zvířecí a připomíná spíše obludu, jej ostře vyděluje od ostatních padouchů.)
- 2) Spojení Angela a Macbetha do jedné skupiny se mi nezdá zcela přesvědčivé. Jistě oba mají svým způsobem „etický problém“, ale daleko víc věcí je spíše rozděluje než spojuje. „Etický problém“ má vlastně každý padouch už proto, že ztělesňuje zlo, což je spolu s dobrem určující etická kategorie. Angelo se spíš blíží Shylockovi, protože podobně jako on není ochoten projevit milost, i když je to výslovně požádán. Isabelina promluva o milosti či slitovnosti (mercy) navíc téměř doslova připomíná Porci inu slavnou řeč na identické téma. Angelo na rozdíl od Macbetha nevraždí, aby získal moc. On už moc má, a to téměř absolutní, a názorně demonstruje, jak absolutní moc vede k absolutní korupci. Macbeth bývá někdy přirovnáván ke Claudiovi v jiném, modifikovaném vydání.

Rozhodně sdílí víc věcí s Claudiem než s Angelem, Myslím, že Angelo by měl stát sám o sobě jako zvláštní typ shakespearovského padoucha.

- 3) I když chápu, že Shylock v soudní scéně nakonec vstoupí do oné „červené zóny“, která je typická pro padouchy, mám jisté pochybnosti o tom, zda je možné ho zahrnout do skupiny padouchů vedle Iago, Richarda nebo Macbetha.
- 4) Nemyslím si, že Richard je „unrepentant and remorseless“ (s. 31). V jednom významném monologu (V. 3. 177-206) hovoří Richard o svědomí, ztrácí svou sebejistotu a účtuje sám se sebou. Proto ani tvrzení na s. 16 dole a s. 17 nahoře není úplně přesné. Je velký rozdíl mezi Aaronem, Iagem a Donem Johnem na straně jedné, a Richardem na straně druhé. Richard je schopen jisté sebereflexe a vnímá sám sebe jako zločince. Velmi ostře vnímá také svou osamělost a dokonce má sám k sobě odpor, což Iago, Aaron ani Don John nikdy neprojeví.
- 5) Nesouhlasím s termínem „záporné postavy“, který Eva Bilská používá v českém resumé jako synonymum k „padouchům“. Výraz „záporná postava“ má jiné konotace než „villain“, navíc se definuje opozicí ke „kladné postavě“. Tento termín není šťastný už proto, že Shakespeare je bytostně neschematický autor a je mu cizí černobílé vidění světa, které protiklad „kladných „ a „záporných“ postav vyvolává.
- 6) Práce obsahuje několik drobných formálních nesrovnalostí. Například John Gardner citovaný v textu i v poznámkách, není uveden v seznamu literatury, totéž platí i o Johnu Skoruskim a několik dalších. Je to nedorozumění, nebo snad úmysl? Nebo jsem snad tato jména v seznamu literatury přehlédl?

Práci doporučuji k veřejné obhajobě. Přes výše zmíněné otázky a připomínky ji pokládám za vynikající. I když konečné hodnocení práce závisí na průběhu obhajoby, moje předběžné hodnocení je jednoznačně výborné.

V Praze 29. 1. 2014

Prof. PhDr. Martin Hilský, CS, dr. h. c.